

חוכניות

מדוע את הצליליתון?

כמה מעובדי קול ישראל נמנים על הר אנשים האופטימיים ביותר בעולם. אחרי כל המשברים המרים שעברו על ראשם, בנסותם להציע תוכניות חדשות, או להכניס משברוח מרענן יותר בעובש של לוח המישרים, הם מוכנים עדיין מפעם לפעם להאמין כי "הפעם בכל זאת יזון משהו", ולתת את כל כוחם לנסיונות חדשים, הן מסתיימים בקודמיהם במשברים ובאכזבות. וכך הולך וסובב רוח השעמום הפחדני בגלי האתר, ועל מקומו יעמוד.

נסיון מסוג זה החליטו לעשות אלון שמקלר ויורם רונן לפני תשעה חודשים. לאחר שנים של נסיון בעריכת החידון המוסיקלי, השתוקק שמקלר ליצור שבועון רדיו מוסיקלי, שיביא למאזינים את כל הער והתוסס במוסיקה החיה, על כל סוגיה, מן הסימפוני ועד הגאון.

לקבריאחים. לא קל היה לשכנע את מנהל התוכניות של קול ישראל, ד"ר ישעיהו ("שייק") שפירא להסכים לעצם התוכנית, ומסיבה פשוטה: אם כי איש מן המאזינים אינו יודע זאת, הרי קיים ברדיו מזה שנים דו־שבועון מוסיקלי, בשם מטועם המוסיקה, הערוך בידי אפרים דייזבה. הן עורך, המגיש לרוב במו פיו את התוכנית כולה, נוהג לקרוא בה קטעים שהוא מתרגם מתוך ספרים גרמניים ישנים על מוסיקה, המצויים בספרייתו הפרטית בכמות גדולה. אך אין ברדיו דבר חשוב וחוק יותר מוכותאבות, ולא קל היה לד"ר שפירא להסכים להתנקשות מכוחן זאת בחוקה הן בלעדיה של אחד מעובדיו החתיקים והן שתקנית ביותר (מחוק אולפן). יותר מחצי שנה היו מציעי התוכנית צריכים להיאבק על הצעתם, עד שבסוף הועבר אפרים דייזבה, עם תוכניתו יחד, לגלי תוכנית ב, קבריאחים של כל התוכניות שאיש אינו רוצה לשמוע אותן, אבל איש אינו מעז גם לבטל אותן.

מונזופרדיפונייה. מצויידים בתקציב הן מנוהג של 45 ל"י לתוכנית, יצאו העורכים לדרכם, כבשו מן הרגע הראשון את אהדת המאזין, כמשרד המכון לחובבי־מוסיקה בבאר, לא זכתה אומנם התוכנית לפסוק לאריות כללית, האופיינית לתוכניות־בידור רבות ממדיים. אך חובבי־מוסיקה רבים השתדלו לתכנן את ערביהם כך, שיוכלו להימצא ביום ד' בערב בבית, ליד המקלט הצרות התחילו מן הרגע הראשון. התברר כי הצליליתון התנגש לא רק במנופול של דייזבה. לא סחות ממנו, התרעמה על הן עורכים בלה ברעם, עורכת בימות ובדים. גם היא התרגלה לחיות בשקט, ללא התחירות, ולכלול בשעת־הצורך בתוכניתה את המאורעות המוסיקליים, במקרה שאין לה הדי חומר תיאטרוני או קולנועי. נסיונם של עורכי הצליליתון לכסות כראוי ובאורח עקב את ההופעות המוסיקליות עורר אותה לחולל שערורייה. שמקלר ורונן, שאינם מטבעם לוחמים אמיצים ביותר, נאלצו ל־הבטיח כי יכנסו מאורעות מוסיקליים רק במידה שיקבלו אישור שלגברת ברעם אין עניין בהם.

אסור להתווכח. אלה לא היו הצרות היחידות. התברר, כי לד"ר שפירא ישנם ירידים רבים בין אנשי המוסיקה בישראל (הוא עצמו למד בשעתו גנינה על כינור בקונסרבטוריון של לבוב, וזו היתה הכשרתו העיקרית לתפקיד מנהל התוכניות בקול ישראל). ואמירת האמת איננה, כידוע, הן סגולה טובה ביותר לשמירה על הידידות. לאחר שפעמים אחדות הושמעו בצליליתון ביקורות בלתי־אהודות על ידידיו של ד"ר שפירא, הודיע מנהל־התוכניות לעורכים כי מפעת ואילך מותר להם להשמיע אך ורק ביקורות טובות על כל הופעה מוסיקאלית שהיא, יהיה טיבה אשר יהיה.

הוראה זו לא קיימה כראוי על־ידי הן מוסיקאי הצעיר מאיר הניקי, שהוזמן על־ידי מערכת הצליליתון להכין סקירה על חיי המוסיקה של שנת תשס"ו, ששודרה בסוכות. גופים רבי־זכויות כמו התזמורת הפילהרמונית הישראלית, תזמורת קול ישראל אל ומקהלת קול ציון לגולה, לא זכו במנת השבחים, שהם מצפים לה כמו לזכות טבעית.

שוב קמה שערורייה (שהתנהלה כרגיל, באולפני־אולפנים). ד"ר שפירא דרש מעורכי הצליליתון לשרד מיד בשבוע הבא מילואים ותקינים לסקירה השנתית, תוך כדי הודעה

תעסוקה מלאה, הריהי בכל זאת תע־סוקה כלשהי. אחר כך באים ציור (היא מורחת צבעים, זה וזה), קריאה וטיור־ליים, ברכב, ברגל ואפילו בסירה. גם לחתור היא יודעת.

קשה להאמין שכל זה מכונס בגנדה בת 18, שכל גובהה הוא 155 ס"מ ו־אשר למרות זאת איננה מתנשאת על עקבים גבוהים. היא רוצה להתכתב אך ורק עם חייל קרבי, אומרת היא, כבן עשרים.

כתנאי ראשון להתכתבות, היא מציעה נושא לכתובה: רשמים מהצגת המראה מעל הנושך בתביסה, או אלדוראדו של אוהלו, או הקמץ של הקאמרי. זה נש־מע קצת כמו חיבור של בית ספר. כן, הנערה אוהבת גם לרקוד ריקודי ע־פ.

פיקניקים רומנטיים

כמו שאר בנות מיני, אני גורא אור־הבת שמחמיאים לי. זו הסיבה מדוע אני מפרסמת את מכתבו של (993/1065) כלשונו:

"אין זה ממנהגי להיעזר על־ידי מתח־כים ביחסים עם בנות, אך הפעם אנהג כך משום שהמתחך מוצא חן בעיני."

"נערה זו היא הטיפוס שלי", כותב ברוך שלומי מתל־אביב, הטוען כי סחב את התמונה לאלבום של חברתו.

אתם, בעצם, די פחדנים. מרגע שהצי עתי לעשות את הדבר גלוי וחוקי ולא לטעון שהתמונות נמצאו, החילותם חזי־ששים, מה יע?

יש לי גם שט נעסק. נקרא לו "ה־טיפוס שלי". שלחו כל תמונה של חב־רנס/ חברתכם. תטם תמונה שסחבתם או תמונתכם אתם. כי אחרי הכל, פני הודר כפני רותי.

גילי הוא 18 בערך. מסעות ברגל או ברכיבה על אופניים תמיד היו חביבים עלי. נוסף לזאת אני אוהב גם לערוך פיקניקים במקומות סמויים מן העין, מי קומות שקשה להגיע אליהם ומשום כך גם רומנטיים יותר. הייתי פעיל מאד בתנועת הנוער שהשתייכת אליה עד עתה. עזבתיה משום שלא רציתי להצי־טרף לגרעין הנחל־ורציתי לצאת דוקא לצבא — אני עומד להיכנס לקורס טייס. גזמה לי שזה כל מה שיכנס לומר.

דבר נוסף, הקשור אישית אליך: אר־גני מדבר רק בשמי, אלא גם בשם כל חברתי, שהם רבים למדי; ברכותי על הצלחת המדור. אינני זוכר שהיתה אי פעם הצלחה למדור כלשהו בהעולם הזה כמדור מכתבים לרותי."

כריזות ודעות מתקרמות

(993/1066) הם שני חברים המרגישים את עצמם בודדים במקצת משום שעברו לגור בסביבה אחרת. אחד מהם הוא חיל משוחרר ורשני בחיל האוויר, כבני 20. השכלתם, אומרים הם, היא תיכונית מקצועית והם רוצים להתכתב עם נע־רות בנות 18, לילות הארץ, בגלל הן סיבה הפשוטה שהם חוששים בארץ ורו־צים ללמוד יותר על ארצנו הקטנטונת. הם חובבי קולנוע, טיולים על גבי אופ־ניים, ובעלי דעות מתקרמות.

אם יזכיר מישהו עוד פעם אחת את הסרט לכבשה חמש רגליים וההסתברות יות הנובעות ממנו — אצווה. אני חזר זרת ומבטיחה לכם שאני רחוקה מל־היראות כפרנדל, אם כי לא הייתי מת־נגדת לקבל משכורת כשלו.

מקוריות מהי?

"את משתוקקת למכתבים מקוריים", כותבת (993/1062), "אך שהי במרומים אם אני בכלל יודעת מהי מקוריות. הן ציורים המודרניים באכדיה? השימוש ב־סלנג הפלמי? הכל כה נדוש, ומעל לכל הדרישה למקוריות!"

לכן לא אנסה לאמץ יתר על המידה את אותם תאים אפורים בלבן שם למע־לה, כי בלאו הכי התוצאות יעוררו רק גיחוך. אם כן, נותרה רק הברירה ה־טבעית, לכתוב על דברים פשוטים ורגי־לים, בצורה האופיינית להם.

"הורי, בהסתמך על חוקי התורשה והסביבה, יצרו לפני שמונה־עשרה שנה יצור חמוד עם המון שכל — האחריות לחממאה זו רק על עצמי — שצבע עי־ניו ירוק, שערו שחור, גובהו מטר ו־שישים, ומבנה גופו אטלטי. כמו כן קב־עו שמקצועי תלמידה, מצב משפחתי רחוק, ומקום הולדתי בארץ. מה שיותר מעניין שאני החלטתי שאני אוהבת בחורים גבוהים, ובמיוחד צנחנים. (גם את, ברוטוס?)"

"הכותבים אלי מתבקשים לשלוח ת־מונה, גם אם אין להם אומץ לב. שידועי פעם ולתמיד שאין כל קשר בין שני דברים אלה. הם יזכו בתמונה שלי כבר אחרי מכתבם הראשון. אם אני יפה, יוכלו להחליט בעצמם, בלי הדעות ה־קדומות והמשוודות שלי, שאין צורך להוסיפן בזה. כדי שלא ירגישו את ע־צ־מם נחותרים בחברתי עליהם להיות בעלי השכלה ונכון — נאים. אין אני עוזרת לך לסגנון על גילם לנוע סביב 20-23."

נדמה לי, חביבתי ששכחת להוסיף שאת אוהבת לשמוע את עצמך מדברת. או שמא טועה אני?

בומבה ברשת

(993/1063) אומר שכולם פוחדים מי פני, שאמנם נעים לקרוא את מדורי, אך לקחת ולשמוח שלגלוגי יהיה מכון לאחרים. הוא נשבע לי שהוא מעדיף ל־היאכל על־ידי כריש מאשר לקרוא מי־שהו מעין זה על עצמו. וכיחן שאין לי שום כוונה להחזיק כרישים על מצ־פוני, אנהג בו ברהמים. האם אני ב־אמת אוימה כל כך? אם אתם סבורים כך, הרי שכותב בידיכם. אני היא האשה בעלת המזג הנוח ביותר בתבל.

ובכן, אותו (993/1063). הוא דייג ה־מפליג בססיות למרחקים ומושך ר־שות למען יציב הכלכלה. יש לו זמן, אומר הוא, לכתוב מכתבים בין רשת לרשת, כשהים רוגע. המעניין הוא ש־הינני חניך שיכתב חברון בירושלים, ל־שעבר, אך כיום אין הוא מדקדק כל כך במסורת, אם כי במעמקי ליבו עו־דנו מאמין. הוא בן 30, ורוצה לכתוב על עצמו והים וכל מה שמעליו ומ־תחתיו, לבחורה בגילו או אפילו צעירה ממנו.

"אני מקהה ומתסלל", מסיים הוא, שהצלחתי להתחמק מבומבה. הכוונה כאן לא לשחק הקאמרי הכדורי, בלי שון דייגים, בומבה סירושה רשת מלאה.

הכל בגלל הגים

אלמלא גיטה, לא היתה (993/1064) הופכת חובבת תיאטרון נלהבת כל כך. הגיס הוא שחקן בהבימה. אך התיאטרון איננו הדבר היחיד המעסיק אותה. קר־דם כל היא חילתה, ואם כי אין זו אולי

לציבור־המאזינים כי "המערכת איננה מז־דה עם עמדתו של המבקר" והבעת התנצ־לות פומבית, למען יבואו הנפגעים על סיפוקם. העורכים, שהשלו את עצמם משום־מה כי תוכניתם היא במה חופשית ובעלת זכות להשמעת דעות עצמאיות, הסכימו וברצון לשרד מכתבי־תגובה של הגופים הנוגעים בדבר, אולם לא היו מוכנים להר־דות בעצמם בשיאה שלא ראו בה שגיאה כלל ועיקר.

היינה פסול. מאותו יום קבע ד"ר שפירא נהגל חדש לתוכניות הצליליתון: כתבי־יד של כל תוכנית חייב לעבור לפני שיוורו צנורה אישית של מנהל מדור הבידור, יצחק שמעוני, ושל מנהל התוכ־ניות, ד"ר ישעיהו שפירא. לצורך הצניור המוקדם, היה הכרח לסיים את הכנת ה־תוכנית זמן רב לפני מועד שידורה, לנתח אותה מכל אקטואליות. בעורכים לא נותרה עוד התלהבות רבה למלאכתם. הם ערכו את התוכנית כלאחר־יה, הציעו בינם לבין עצמם כי יודעו עליה שהיא "ערוכה בידי ד"ר ישעיהו שפירא" וחסל.

אולם זאת לא היתה, עדיין, העריכה הסופית. וסאה הגודשה בהחלט רק כאשר הזמינו עורכי הצליליתון לפני שבועיים כמה מבקרים ומוסיקאים צעירים לערוך חיכוך על השאלה אם יש הגיון באיסור המוטל על שידור השפה הגרמנית ברדיו, גם כשהמדובר, למשל, בשירי היינה עם מוסיקה של שוברט. המתוכננים, בתמימו־תם, הגיעו לדעה אחידה כי אין טעם כלשהו באיסור טוטאלי זה.

קץ להפקרות. הקש הגרמני שבר את גב השדון. ד"ר שפירא הגיע סופית למס־קנה כי יש לשים קץ להפקרות. כשגודע בשבוע שעבר כי הצליליתון עומד להיסגר, ביקש עורך מדור הרדיו של הארץ, בועז עברון, מבסיבת העיתונאים השבועית של קול ישראל, לדעת את הסיבה.

לאה פורת, עורכת המסיבה, טענה כי איננה יודעת, הרימה את שופרת הטלפון, התקשרה בו במקום עם ד"ר שפירא. כשסיימה את השיחה כבר היתה תשובה בפיה: "תקציבה של התוכנית נגמרה" אמרה בתמימות.

הצליליתון ירד מעל גלי האתר בעוד שבועיים. אתו יחד יסתלק עוד מלאי של מרק, התלהבות ורצון־פעולה של עובדי שירות־השידור. ממיצרכים אלה, נשאר ב־מחסני קול ישראל כיום מלאי זעום ביותר.

מה נשמע

תוכניות אלה, מתוך שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות:

● **ניחוח הציר** (יום ד'; 9.30: קול ישראל) — תוכנית ראשונה בשידור חדר־שית, שתוקלט במרכזים כפריים. ההקלטה הראשונה נערכה על־ידי יצחק שמעוני ו־שמואל רוזן במשמרה־עמק, והיא כוללת גנינות מפוחית של מיכה לין, את הימנון הרווקים המושר בפי להקת בחורים ופא־רודיה על יצירת מוצארט, מושרת בפי קבר־צה מחברי קיבוץ הזורע.

● **השבוע בא"ם** (יום ד'; 11.10: קול ישראל) — את מקום סקירתו המשע־ממת של מדויני תתפוס הפעם תוכנית מיר־זרת בשפה האנגלית שנוערה בבריטניה לכ־בוד יום האיום, ושעל משתתפיה נמנים שחקנים כמיכאל רדגרייב, גיימס מייסון, אורסון ואלס, ביזיל ראהבון ואחרים. תר־כן המשדר — התפתחות מעמד הדיפלומא־טים בעולם, מימי שוכניה־המערות ועד למאה העשרים.

● **מה דעתך?** (יום ה'; 10.15: קול ישראל) — תוכנית ראשונה בשידור חודשית של יעקב בן־הצבל, שהסוחב ברחובות תל־אביב, תפס אותהים סתמיים, שאל אתם לדעתם על בעיות העיר ולבטוף ביקש תשר־בות מעיריית תל־אביב.

● **דאר צכאי 1005** (יום ו'; 9.15: גלי צה"ל) — לפי בקשת אחד המאזינים, תכלול התוכנית בין השאר מערכון של עמוס קינן, בלחית מוסיקה מיוחדת במינה שחבורה על־ידי הקומפוזיטור הצרפתי ס־ליפ ארטואיס ובהשתתפות השחקנים ס־צרפתיים מוריס בודאר ומישל סניירה, כפי שהוצג השנה בתיאטרון ארבע העונות ב־סאריס.

● **המסך עולה** (יום ב'; 8: קול ישראל) — תסכית השבוע מבוסס על ספרו המפורסם של בלזאק אבא גוריו, בעיבודו ובבימויו של מיכאל אלמו.